

Η ΔΙΧΟΤΟΜΙΑ ΦΥΣΗ/ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΟΡΙΘΜΕΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗΣ ΓΕΝΙΑΣ

Η ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ μελέτη της πρώτης μεταπολεμικής ποιητικής γενιάς άρχισε με αρκετή καθυστέρηση και, εξω από λίγες εξαιρέσεις, δεν έχει ξεπεράσει το στάδιο των γενικών εκτιμήσεων και χαρακτηρισφίσεων¹. Μ' αυτά τα δε-

1. Οι επενεότερες και σημαντικότερες συμβολές σ' αυτό τον τομέα είναι των: Α. Αργυρίου (Η πρώτη μεταπολεμική ποιητική γενιά, «Νεοελληνικός λόγος» 74, σ. 109-126 και Η ελληνική ποίηση, Αθίνα 1982, Απολογία Γραμματολογίας: Η πρώτη Μεταπολεμική Γενιά, Αθίνα 1982, όπου και αναλυτική βιβλιογραφία για κάθε ποιητή), Μ. Νίτση (Η Γενιά του Τριάντα, *Λεξιλόγιο και Μεσσηνία*, έκδ. «Εκδόσεις», 1979, *Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, έκδ. «Θυσησέας», 1987, σ. 413 κ.ε.), Γιάννη Δάλλα (Βιταχισμός στην ποίηση του Μύτου Σαχτούρη, έκδ. «Κελενα», 1979), Γ. Θέμελη (Η νεότερη ποίηση μας, 2 τ., έκδ. «Φέβερ», 1963, II έκδ. «Βασιόν», 1967), Σόνιας Γιόσακαγια (Η ποίηση μετά το Δεφτέρ, έκδ. «Κέρας», 1986), Α. Καρναντώνη (Η ποίηση μετά το Δεφτέρ, έκδ. «Δοδώνη», 1976, Προσοπικό με την ποίηση του Δ. Παπαζήτα, έκδ. «Λύσιση», 1981), Δ. Μαρινώνη (Ποιητική και πολιτική φιλική. Πρώτη μεταπολεμική γενιά, έκδ. «Κέρας», 1984, Μύθος Σαχτούρη, Ανθρωπο-Χρομακτα-Ζωο-Μηχανές, έκδ. «Λύσιση», 1980), Πίση μερως, Αθίνα, Στιγμή, 1986, σ. 171-234, Μ. Μεραζλή (Η σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία (1945-1970), I. Ποίηση, Θεσσαλονίκη, «Κοινωτιστικός», 1971), Α. Πολίτη (Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Μ.Ε.Τ., 1979, σ. 333 κ.ε.), Γ.Π. Σάββηδ (Μετακρίσεις του Ελληνικού. Από τον

δομένα κάθε καινούρια προσπάθεια για οριοθετήσεις με συστηματικά και θεωρητικά έργα κριτήρια φαίνεται να διατηρεί ακόμη κάποια σρημασία, τη στιγμή μάλιστα που αυτές προσάσεις της κριτικής περιμένουν την επαλήθευσή τους από την επιστημονική έρευνα.

Η διχοτομία φύση/πολιτισμός, που κατά τον Levi-Strauss ορίζει τις δύο βασικές κατηγορίες με τις οποίες οι άνθρωποι χειροφίζουν και σηματοδοτούν την περιοχή της εμπειρίας, έχει αποδειχτεί εξαιρετικά χρήσιμο κριτήριο για τη διερεύνηση του προσανατολισμού και των γενικών συντεταγμένων μιας κοσμοθεωρίας ή ενός πολιτισμικού συστήματος.

Μέσα στη λογοτεχνική παράδοση η συνάρτηση φύσης-πολιτισμού, δηλ. φύσης-ανθρώπου, αντιπροσωπεύει —όπως εγγήγραψε αλλού²— το κατεξοχήν πλαίσιο της ποιητικής θεώρησης του κόσμου. Η συνάρτηση αυτή είναι δυνατό να εκθλώνεται σε δύο ομόλογα επίπεδα: στο μυθικό, όπου η συμβολική του ποιητή οικοδομείται πάνω στη σχέση ομόλογίας ή αντίθεσης του ανθρώπου με τη φύση, και στο μεταφορικό επίπεδο, όπου η φύση παρέχει ένα πρότυπο ή έναν δεύτερο όρο σύγκρισης με τον οποίο παραβάλλεται ο άνθρωπος, τα συναισθήματα και οι συμπεριφορές του. (Όπως είναι αυτονόητο, η συνάρτηση αυτή είναι δυνατό να εκφράζεται με τρόπο ιδιαίτερα εμφανή στην επιλογή του θεματολογίου.

¹ Πάνου στο Νικόπουλο, έκδ. «Εκδόσεις», 1981), Κ. Φράιερ, (Τοίο Θανάτου. Εισαγωγή στην ποίηση του Τάκη Σινόπουλου, έκδ. «Κέρας», 1978), Επιστήμη Γραμμάτικα του Α. Συμποσίου Νεοελληνικής Ποίησης, Πατριών, έκδ. «Λύσιση», τμή. α' 1982 (εισηγήσεις: Αργυρίου, Ζήρα, Κεραναίου, Μεραζλή, Μπελεζίνη, Σάββηδ), I. E. P. Καυόμενου, Η σχέση ανθρώπου-φύσης, στο Σάλομο, 2η έκδ., Χανιά 1979, σ. 9-19 και: Η αντίθετη φύση-κοσμοθεωρία στο ελληνικό δημοτικό τραγούδι: «Σημειοτική και Κοινωνία», Αθίνα, «Θυσησέας», 1980, σ. 227-231.